

Inflace nekončí

Historicky nejvyšší inflace

Příběh vysoké inflace v Česku nekončí. Poslední údaje za květen ukazují spíše opak. Meziroční zdražení průměrného spotřebního koše dosáhlo hodnoty šestnáct procent a překonalo tak i očekávání ČNB, která vyhlížela inflaci patnáctiprocentní. Naposledy byla takto vysoká inflace před téměř třiceti lety, konkrétně v roce 1993, kdy došlo k zavedení daně z přidané hodnoty, o kterou skokově zdražilo zboží a služby. V nových prognózách ekonomové a analytici očekávají, že ani v červnu nedojde k poklesu tempa inflace a ta by se mohla dostat až na sedmáct procent. To by teoreticky mohl být vrchol inflace, která se nicméně po celý zbytek letošního roku bude zřejmě nadále držet vysoko, téměř jistě v pásmu nad deset procent.

Klíčovými položkami, které hrají aktuálně největší roli ve spotřebě domácností a zároveň nejvíce zdražují, zůstávají i nadále energie a pohonné hmoty. Elektřina meziročně zdražila přibližně o třetinu, nafta dokonce o polovinu. Nově se do popředí zájmu dostaly i potraviny. Ty obecně zdražily proti květnu loňského roku o patnáct procent, ale některé vybrané položky, jako například mouka, i o více než šedesát.

To, co je na současné inflační situaci složité a co přidělavá ekonomům vrásky, je příčina současných vysokých cen a také diskuse o způsobu, jak s nimi bojovat. Důvod zdražení některých položek je snadné identifikovat a je spojený se současnou zásadní geopolitickou událostí, kterou představuje ruská válka proti Ukrajině. To se týká ropy, jejíž dovoz z Ruska se západní státy snaží eliminovat a také některých zemědělských a průmyslových surovin, které se pěstují či těží na Ukrajině. Aktuálně velmi diskutovaným tématem je hrozba hladomoru v Africe díky nerealizovaným dodávkám obilí z ukrajinských přístavů.

Válečný konflikt je ale jen jednou z příčin. I bez něj by tu inflace byla, byť zřejmě o něco nižší. Neustále se totiž potýkáme s následkem bezprecedentního zamrznutí globálního obchodu a potažmo celé ekonomiky, ke kterému došlo v souvislosti s covidovou pandemií posledních dvou let. Až tato neočekávaná událost nám plně ukázala, jak křehká je propojená globální ekonomika, fungující v režimu „just in time“, tedy v režimu, kdy firmy nedrží skladové zásoby a počítají s tím, že okamžitě a bez komplikací dostanou zboží od svých dodavatelů na zavolání.

Složité je i řešení inflace. Standardní poučky říkají, že inflace je efektem nadbytku peněz v ekonomice. Růstem úrokových sazeb dojde k poklesu tohoto objemu a tedy i ke snížení inflace. To je samozřejmě pravda, ale platí to zejména pro inflaci, která je vyvolaná zvýšenou poptávkou.

Současná inflace je ale vlastně kombinací poptávkové i nabídkové. Bezprecedentní kroky vlád po celém světě, které štědře rozdávaly peníze spotřebitelům ve snaze zmírnit covidový útlum ekonomiky přispěly k rekordní zásobě peněz, které mají české domácnosti dnes naspořené. Zároveň masivně podpořily spotřebu, tedy útratu těchto peněz, která tlačí na růst cen. Tento růst je pak násoben tím, že některé zboží prostě není, protože výrobci marně čekají na suroviny nebo komponenty ze kterých by vyráběli finální produkty.

A její řešení

Z výše popsanych důvodů je relevantní se ptát, jestli tradiční nástroje ne řešení poptávkové inflace vyřeší i tuto dnešní, netradiční, inflaci. Řeč je pochopitelně o úrokových sazbách, které nastavuje Česká národní banka. Víme, že současný pohled bankovní rady je nakloněn využívání tohoto nástroje jako léku na inflaci. Tak jako na jedné straně vidíme historicky jednu z nejvyšších inflací, jsme tedy na straně druhé svědky historicky nejvyššího tempa zvyšování základní úrokové sazby.

Vzhledem k neutuchajícímu růstu inflace je více než očekávatelné, že na následujícím zasedání rady příští týden se bude ČNB chtít pokusit naposledy tento nástroj využít v maximální možné míře. Naposledy proto, protože se mění personální složení rady a vstupují do ní lidé, včetně nového guvernéra Michla, jejichž pohled na použití úrokových sazeb v boji s inflací je strážlivější než pohled dosluhujícího guvernéra. Nicméně v příštím týden se ještě rada sejde pod taktovkou guvernéra Rusnoka a lze tedy očekávat skok v sazbách v rozmezí 0,75 až 1,25 procentního bodu.

Před novou bankovní radou bude stát nelehký úkol. Pokud sazby přestanou zvyšovat, je možné, že inflace nadále poroste. Pokud by ve zvyšování pokračovali, je možné, že dostanou českou ekonomiku do recese. Přejme jim šťastnou ruku v rozhodování o naší budoucnosti.

Ing. Jan Macek, produktový manažer, Fincentrum & Swiss Life Select

Finančního kurýra si můžete poslechnout na telefonním čísle +420 273 188 881.

<https://podcasts.apple.com/podcast/id1543717565>

<https://podcasts.google.com/feed/aHR0cHM6Ly9mZWVkecySidXp6c3Byb3V0LmNvbS8xNDY4NjE1LnJzcw==>

<https://open.spotify.com/show/3WZqZuLHKdJQRJCdddlC13?si=LdlObUIR4-WqD-1Oz43iw>

https://www.fsis.cz/cs/home/pro_media/financi-kuryr.html

